

> ŠKOLE ZA
BUDUČNOST

**pobudimo
jednakost**

**jednakost IN
stereotipi OUT**

**Nastavnici za
buduće generacije**

Co-funded by the Rights,
Equality and Citizenship (REC)
Programme of the European Union

NAKLADNIK:
Grad Zagreb

NAZIV PUBLIKACIJE:
POBUDIMO JEDNAKOST – JEDNAKOST „IN” – STEREOTIPI
„OUT” – Nastavnici za buduće generacije

PROJEKT:
KINDLE EQUALITY – EQUALITY IN – STEREOTYPES OUT – Teachers for Future
Generations
No. REC-RGEN-WWLB-AG-2020/101005710
EU Rights, Equality and Citizenship Programme (REC)

KOORDINATOR PROJEKTA I AUTOR PUBLIKACIJE:
Institut za istraživanje i edukaciju ZAPOSLENA MAMA, Fra Filipa Grabovca 4,
10000 Zagreb, Hrvatska

PARTNERI U PROJEKTU:
Grad Zagreb, Ured za međugradsku i međunarodnu suradnju i promicanje
ljudskih prava, Trg Stjepana Radića 1, 10000 Zagreb, Hrvatska
Asocijacija za afirmaciju potencijala žena (AFA), Gospodar Jovanova 2,
11000 Beograd, Srbija

DIZAJN:
Zato dizajn

NAKLADA:
800 primjeraka

Brošura je dostupna na web stranici projekta:
mamforce.hr

Nastavnici¹ i stručni suradnici u školama ključni su za smanjenje rodnih stereotipa i promociju rodne jednakosti u učionici

S rodnom pristranošću djeca se susreću u najranijoj dobi što potencijalno oblikuje njihove stavove i uvjerenja koja utječu na razvoj njihovih međuljudskih odnosa i odnosa sa samim sobom.

Takvi stavovi i uvjerenja određuju pristup jednakosti u obrazovanju, utječu na buduće sudjelovanje djece u poslovnom svijetu te potencijalno guše njihovo fizičko i psihičko zdravlje (well-being).

Nastavnici i stručni suradnici (psiholozi, pedagozi, edukacijski rehabilitatori, logopedi) imaju značajan utjecaj na način na koji djeca razvijaju ideje o značenju spola i mogu utjecati na izbor zanimanja u budućnosti koja su vezana uz spol. No, mogu biti i čimbenici društvenih promjena.

Nužno je uključiti razne „igračke” u obrazovnom procesu u promoviranje rodne jednakosti i reduciranje rodnih stereotipa.

STEREOTIPNO PONAŠANJE: Dječaci bi se trebali igrati automobilima, djevojčice lutkama.
NESTEREOTIPNO PONAŠANJE: Dječaci i djevojčice igraju se igračkama koje sami odaberu.

¹Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li u muškom ili ženskom rodu, odnose se jednako na muški i na ženski rod.

Udjel žena u STEM profesijama je odraz utjecaja rodnih stereotipa stečenih u obitelji i u obrazovnom sustavu

Prema istraživanjima, među učenicima s visokim performansama u području matematike ili prirodnih znanosti, ima više dječaka nego djevojčica koji očekuju da će raditi kao inženjeri ili znanstvenici u dobi od 30 godina, što vodi do **rodne segregacije u STEM profesiji**.

Podizanjem svijesti, informiranjem i edukacijom nastavnika i stručnih suradnika može se doprijeti do velikog broja djece te isto tako **utjecati na sljedeće generacije**.

Ustanovljeno je da se rodni stereotipi mogu smanjiti kroz intervencije malog obima, koje prije svega trebaju poteci iz obitelji te se nastaviti u obrazovnom sustavu.

STEREOTIPAN NAČIN RAZMIŠLJANJA: Djevojke moraju znati kuhati; dječaci moraju znati popravljati bicikle.

NESTEREOTIPAN NAČIN RAZMIŠLJANJA: Svaka bi osoba trebala više vremena posvetiti stvarima koje voli raditi.

Važnost projekta je u osvještavanju utjecaja rodnih stereotipa u obrazovanju

Nastavnici i stručni suradnici osviješteni po pitanju utjecaja rodnih stereotipa i važnosti rodne ravnopravnosti u obrazovanju, imaju snagu i priliku mijenjati budućnost obrazovanja od najranije dobi.

Po završetku **edukacije i treninga** koje će pohađati u okviru projekta te uz kontinuiranu podršku **digitalne platforme**, razvit će **kompetencije** koje će **moći trajno primjenjivati** u svom poslu na način da kontinuirano utječu na **povećanje rodne jednakosti i smanjenje rodni stereotipa** u učionicama, posebice u nastavi predmeta iz STEM područja.

STEREOTIPAN NAČIN RAZMIŠLJANJA: Dječaci ne plaču; djevojčice se ne ljute.

NESTEREOTIPAN NAČIN RAZMIŠLJANJA: Svi bismo trebali imati mogućnost izražavati svoji osjećaje. Ne postoje rodno neprikladne emocije.

Kontinuirani prijenos znanja i iskustva u obrazovanju potiče rodnu ravnopravnost

Kroz prenošenje znanja i iskustava na kolege, nastavnici i stručni suradnici koji su prošli trening u sklopu projekta, steći se kompetencije za kontinuirano osnaživanje **rodne ravnopravnosti u obrazovanju** u svim područjima curriculumuma. Time će postati utjecajni nositelji **trajnih promjena u društvu**.

STEREOTIPAN NAČIN RAZMIŠLJANJA: Balet je za djevojčice; nogomet je za dječake.

NESTEREOTIPAN NAČIN RAZMIŠLJANJA: Svoje zanimanja i hobije biramo prema svojim interesima.

STEREOTIPNO PONAŠANJE: Dječaci se uvijek igraju samo s dječacima, djevojčice samo s djevojčicama.

NESTEREOTIPNO PONAŠANJE: Dječaci i djevojčice zajedno se igraju i druže.

STEREOTIPAN NAČIN RAZMIŠLJANJA: Muškarci su u povijesti doprinikli više od žena.

NESTEREOTIPAN NAČIN RAZMIŠLJANJA: Povijest su stvarali važni muškarci i važne žene.

STEREOTIPNE POHVALE: Djevojčicama ističemo izgled (npr. „Jako si lijepa djevojčica”), a dječacima snagu i intelekt (npr. „Stvarno si dobro to napravio”, „Tako si velik i snažan”).

NESTEREOTIPNE POHVALE: Hvalimo postignuće. (npr. „Kakav ste samo toranj od kocaka napravili!”)

O PROJEKTU POBUDIMO JEDNAKOST!

Projekt „Jednakost IN – Stereotipi OUT – nastavnici za buduće generacije” provodi se u razdoblju od 1. veljače 2021. do 31. siječnja 2023.

Provedbu projekta sufinancira Europska komisija programom REC (Rights, Equality and Citizenship/Prava, jednakost i građanstvo).

Nositelj projekta je Institut za istraživanje i edukaciju *Zaposlena mama* u partnerstvu s Gradom Zagrebom i Asocijacijom za afirmaciju potencijala žena (AFA).

Vrijednost projekta je 354.217,08 EUR, od čega Europska komisija sudjeluje s 283.373,66 EUR.

NOSITELJ PROJEKTA

INSTITUT ZA ISTRAŽIVANJE I EDUKACIJU ZAPOSLENA MAMA

Institut aktivno radi na podizanju svijesti o potrebi promjene stavova u području ravnopravnosti spolova i smanjenju rodni stereotipa. Zagovara jednake uvjete za osiguravanje nepristranog razvoja i mogućnosti napredovanja bez obzira na spol i s njim povezane stereotipe. Posljednjih sedam godina intenzivno gradi svoje kapacitete i kompetencije te je u regiji prepoznat kao inovativan pružatelj rješenja. Projekti koje provodi su vidljivi i utjecajni.

Kao nositelj projekta #MiMožemoJednako, koji je prethodio ovom projektu, Institut *Zaposlena mama* ulaže svoje relevantne kompetencije, istraživačko iskustvo te iskustvo osposobljavanja nastavnika i stručnih suradnika u području rodne ravnopravnosti.

U sklopu projekta „Pobudimo jednakost!”, Institut će razviti *online* obrazovnu platformu radi izgradnje potrebnih kompetencija tijekom i po završetku projekta. Institut *Zaposlena mama* odgovoran je za koordinaciju svih projektnih aktivnosti i koordinaciju s partnerima te također sudjeluje u provedbi svih aktivnosti.

PARTNERI

GRAD ZAGREB

Grad Zagreb kontinuirano radi na poboljšanju uvjeta rada, kvalitete i raznolikosti u obrazovnom sustavu. Odgovoran je za organizaciju konferencije predstavljanja projektnih aktivnosti koja je ujedno i polazna točka za kampanju podizanja svijesti o **rodnim stereotipima u obrazovanju**.

Nadalje, Grad Zagreb je odgovoran za organizaciju obrazovnih radionica u Zagrebu i drugih događanja važnih za vidljivost projekta „Pobudimo jednakost!” poput konferencije za djelatnike u organizacijama predškolskog odgoja i obrazovanja te završne konferencije na

kojoj će biti predstavljeni konačni rezultati projektnih aktivnosti svih partnera.

Grad Zagreb će koordinirati komunikacijsku kampanju koja je od velike važnosti za širu društvenu promjenu u području rodni stereotipa u obrazovanju.

ASOCIJACIJA ZA AFIRMACIJU POTENCIJALA ŽENA (AFA)

AFA je međusektorska, međugeneracijska i rodno raznovrsna zajednica posvećena ekonomskom osnaživanju žena te njihovom aktivnom sudjelovanju u stvaranju budućnosti jednakih mogućnosti, s posebnim naglaskom na tehnologiju i inovacije kao ključnim pokretačima gospodarskog rasta i društvenog razvoja.

AFA se zauzima za digitalnu pismenost i promociju STEM zanimanja među djevojčicama i djevojkama kako bi bile podjednako uključene u poslove budućnosti i kreiranje digitalne civilizacije. AFA surađuje s kompanijama, organizacijama, investitorima, institucijama i državom kako bi ostvarila tu promjenu, imajući u vidu da ekonomija i društvo daju bolje rezultate kad su žene i muškarci podjednako uključeni.

AFA je u projektu odgovorna za organizaciju i provedbu radionica u Beogradu te za istraživanje utjecaja provedenih edukacija.

Podrška lokalnih i regionalnih vlasti važna je za promicanje programa edukacije o rodni stereotipima u obrazovanju za ravnatelje koji podnose izvještaje gradskim i regionalnim službama. Podrška koju je projekt dobio od Ministarstva znanosti i obrazovanja, Pravobraniteljice za djecu, Grada Osijeka, Primorsko-goranske i Istarske županije, dodatna je garancija za uspješno provođenje projekta „Pobudimo jednakost!” koja ističe važnost pokretanja teme o rodni stereotipima i rodno osviještenoj politici na nacionalnoj i regionalnoj razini.

▶ CILJNE SKUPINE

- učitelji nižih razreda osnovnih škola (1.- 4. razred)
- nastavnici fizike, matematike, informatike i tehničkog (5.-8. razred)
- stručni suradnici u osnovnim školama: pedagozi, psiholozi, edukacijski rehabilitatori, logopedi
- predškolski odgajatelji

▶ CILJ PROJEKTA

Glavni cilj projekta „Pobudimo jednakost!” je **PROMJENA U STAVOVIMA I PONAŠANJU** u odnosu na **rodnu jednakost i rodne stereotipe u učionici**.

Stručni kapacitet nastavnika i stručnih suradnika u osnovnim školama bit će poboljšan u **domeni rodne ravnopravnosti** koja predstavlja sastavni dio EU strategije za rodnu ravnopravnost te je u skladu s usvojenom preporukom Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama o rodno osviještenoj politici u obrazovanju.

STEREOTIPNO UVJERENJE: O maloj djeci bi prije svih trebala brinuti majka.

NESTEREOTIPNO UVJERENJE: O maloj djeci trebala bi brinuti oba roditelja.

STEREOTIPNO PONAŠANJE: Kada se razgovara o djeci, obraćamo se samo majkama.

NESTEREOTIPNO PONAŠANJE: Kada se razgovara o djeci, obraćamo se i jednom i drugom roditelju.

▶ CILJEVI PROJEKTNIH AKTIVNOSTI:

- podići razinu svijesti stručnjaka u obrazovanju o vlastitim rodnim stereotipima, nesvjesnoj pristranosti i očekivanjima od rodnih uloga te nadograditi znanja o njihovom smanjivanju
- podići razinu svijesti predškolskih odgajatelja i stručnjaka za skrb o djeci rane dobi o vlastitim rodnim stereotipima i o tome kako njihovi rodno pristrani stavovi i ponašanje utječu na buduće životne odluke djece, njihove mogućnosti obrazovanja, odabira zanimanja i zapošljavanja
- facilitirati promjenu stavova i ponašanja kod nastavnika i stručnih suradnika u obrazovanju u pogledu rodne ravnopravnosti i rodnih stereotipa u učionici kroz niz projektnih aktivnosti

Očekujemo povećanu svijest ciljnih skupina o:

- vlastitoj nesvjesnoj pristranosti i očekivanjima od rodnih uloga te o rodnim stereotipima u učionici
- utjecaju njihove nesvjesne pristranosti na razvoj djece, izbor obrazovanja i budućeg zanimanja
- potrebi promjene stavova i ponašanja vezano uz rodnu ravnopravnost i rodne stereotipe u učionici – evaluacije prije i poslije edukativnih radionica i drugih projektnih aktivnosti

▶ ALAT KOJI ĆE SE RAZVITI I IMPLEMENTIRATI

Inovativna, interaktivna online edukacijska platforma služiti će budućoj edukaciji radi smanjenja nesvjesne pristranosti te smanjenja rodni stereotipa.

Rezultati **istraživanja prije i poslije** pokazat će utjecaj provedenih treninga te doprinijeti daljnjem znanstvenom i primijenjenom istraživanju.

▶ RODNI STEREOTIPI ISKRIVLJUJU PERCEPCIJU

Rodni stereotipi uključuju generalizirana obilježja i odraz su načina na koji žene i muškarci percipiraju međusobne razlike i svoje rodne uloge.

„Prava žena bez problema brine o svojoj djeci, mužu i kući.”
 „Muškarac koji kuha i čisti je papučar.”
 „Žene su loši vozači.”
 „Muškarci su rođeni da budu vođe.”

Ove izjave su rodni stereotipi kojih često nismo svjesni, ali ih prihvaćamo kao neupitne i u skladu s njima se i ponašamo. Oni su sveprisutni - u obiteljima, vrtićima i školama, na slobodnim aktivnostima i poslu, u medijima, politici, kulturi itd.

Na primjer, žene bi trebale biti nježne, emotivne, ljubazne, osjetljive, brižne itd., dok bi muškarci trebali biti snažni, hrabri, dominantni, utjecajni, razumni itd. Rodni stereotipi koji se formiraju na zaključcima o ponašanju, vještinama i interesima drugih osoba samo na temelju njihovog spola, rezultiraju nerealnim i nepravednim poimanjem žena i muškaraca. U stvarnom životu ni sve žene ni svi muškarci ne odgovaraju takvim opisima.

▶ POSLJEDICE RODNIH STEREOTIPA

Rodni stereotipi utječu na naša očekivanja o ponašanju, razmišljanju i osjećajima. Utječu na identifikaciju žena i muškaraca s rodom i utvrđuju što je za njih (ne)prikladno i (ne)prihvatljivo. Rodni stereotipi mogu utjecati na nekog da ne postane ono što želi, već ono što od njega očekuju okolina ili društvo.

▶ PREPOZNAJ, OBILJEŽI I PREKRIŽI STEREOTIPE!

Svjesni smo da se rodni stereotipi ne mogu u potpunosti i trenutno eliminirati. Tomu uvelike pridonosi svijest i razumijevanje o tome koliko se stereotipi i predrasude brzo i automatski uvlače u svakodnevni govor, ponašanje i stav prema sebi i drugima. Nitko od nas nije potpuno lišen rodni stereotipa i predrasuda. Možemo se zapitati o vlastitom viđenju uloge žena i muškaraca, djevojčica i dječaka i o porijeklu vlastitih stereotipa, odnosno gdje i kako smo ih stekli.

STEREOTIPAN NAČIN RAZMIŠLJANJA: Poslu su posvećeniji muškarci.

NESTEREOTIPAN NAČIN RAZMIŠLJANJA: I zaposlene žene i zaposleni muškarci imaju poslovne obveze i jednako su posvećeni poslu koji ih profesionalno ispunjava.

KONFERENCIJE

- konferencija predstavljanja projektnih aktivnosti s očekivanih 100 sudionika
- završna konferencija s očekivanih 130 sudionika

RADIONICE

- „Train the trainer” radionice za 40 predškolskih odgajatelja i stručnjaka za rani razvoj djece u sklopu konferencije „Mliječni zub”
- „Train the trainer” radionice za 300 osnovnoškolskih nastavnika
- „Train the trainer” radionice za 120 stručnih suradnika u osnovnim školama (psiholozi, pedagozi, logopedi i rehabilitacijski edukatori)
- „Train the trainer” radionice za 130 osnovnoškolskih predmetnih nastavnika (matematika, fizika, informatika, tehnički)

EDUKACIJSKI MATERIJALI

- izrada edukacijskih materijala za odgajatelje, nastavnike i stručne suradnike
- kreiranje interaktivnih edukacijskih materijala u obliku kartica „JEDNAKOST IN – STEREOTIPI OUT” s podacima iz istraživanja i preporukama kako učinkovito adresirati različite vrste nesvjesne pristranosti. Kartice će biti dostupne u tiskanom i elektroničkom obliku
- online edukacijska platforma

BROŠURE

- brošura i letak o projektu „Pobudimo jednakost!” - promotivni materijali u svrhu predstavljanja projekta
- brošura o stereotipima - u tiskanom obliku podijelit će se na „Train the trainer” radionicama, a u elektroničkom obliku bit će dostupna na online edukacijskoj platformi i mrežnoj stranici projekta „Pobudimo jednakost!”

ISTRAŽIVANJE I IZVJEŠĆE O ISTRAŽIVANJU

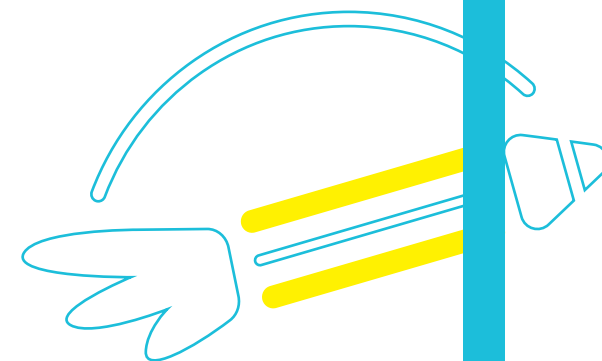
- u osnovnim školama u Zagrebu, Osijeku, Rijeci, Puli, Splitu i Beogradu provest će se istraživanje među sudionicima prije i poslije edukacije s

ciljem mjerenja promjena u njihovim stavovima i ponašanjima; provest će se istraživanje osnovnoškolske djece radi procjene promjena u ponašanju i komunikaciji njihovih nastavnika koji su polazili edukacije.

STUDIJSKO PUTOVANJE U AUSTRIJU, BEČ, ZA NASTAVNIKE S NAJBOLJIM POSTIGNUĆIMA

MEDIJSKA KAMPANJA

- mrežna stranica projekta
- video sadržaj o nesvjesnoj pristranosti koja je u podlozi rodni stereotipa
- članci u tiskanim i elektroničkim medijima
- sudjelovanje u radijskim i TV-emisijama

Co-funded by the Rights,
Equality and Citizenship (REC)
Programme of the European Union

**GRAD
ZAGREB**

This publication was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020). The content of this publication represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.